

НАСОЧУВАЊЕ НА ПРОШИРУВАЊЕТО НА ЕУ 2025 КОН БОРБАТА ПРОТИВ КОРУПЦИЈА: МИСЛЕЊЕ НА ГРАЃАНСКОТО ОПШТЕСТВО

ОСНОВНИ ПОЕНТИ

Претседателот на Европската комисија ја објави 2025 г. како краен рок за следното проширување на Европската унија за Западен Балкан, со тоа што најверојатните кандидати се Црна Гора и Србија. Сепак, земјите членки на ЕУ ни оддалеку не се обединети во подршката на оваа изјава. Неколку земји даваат поддршка на ова ветување и се за продолжување на економската поддршка за европска иднина на регионот. Прашањето за **владеење на правото**, сепак, **продолжува да предизвикува постојана загриженост**, која не им дозволува на водечките земји членки, да се заложат за конкретен датум за проширување на Западниот Балкан. ЕУ ќе треба внимателно да изнајде рамнотежа помеѓу желбата цврсто да се ангажира со проширувањето на Западен Балкан и реалноста на објективно бавниот напредок во борбата против корупцијата во регионот, за да ги задржи надежите и притисоците за промена на Западен Балкан, совладувајќи го евроскептицизмот во ЕУ.

Според 26% од населението, нивоата на корупција во Западен Балкан остануваат високи и покрај фактот дека како резултат на напорите на локално ниво и од страна на ЕУ, е забележан континуиран пад. Напредокот е бавен и недоследен. За регионот не е невообичаена појава успесите постигнати во одредени периоди во насока на добро управување да бидат проследени со повлекување. Поконкретно, во периодот 2014 – 2016 г. корупциониот притисок – основен квантитативен показател за нивоата на корупција во регионот – повторно се влошува во некои земји, а во целина подобрувањето во регионот е минимално. Според “Истражување на скриената економија”, спроведено од мрежата „Иницијатива за развој и интегритет во Југоисточна Европа“ (SELDI, Hidden Economy Survey) и според други извори, **скриената економија опфаќа помеѓу една четвртина и една третина** од економиите од ЈИЕ.

Затоа, потребно е планираното **зголемување на подршката на ЕУ за Западен Балкан** да биде дополнето со поинтензивна и координирана антикорупциска активност која треба да се фокусира не само на техничка помош преку договори за услуги, но и врз **стимулирањето и поддржувањето на вистински локални антикорупциски иницијативи на граѓанското општество**. Таквата позитивна интервенција би можела да одигра решавачка улога не само за успехот на антикорупциските иницијативи, но и за подобрување на економскиот менаџмент и функционирањето на пазарот на трудот. Затоа не е за изненадување што идните загрижувачки теми, наведени од населението во Југоисточна Европа во истражувањето „Балкански барометар 2017“, се точно невработеноста (67%), економската ситуација (46%) и корупцијата (32%).

Во 2018 г. се очекува Европската комисија да презентира **засилена Стратегија за проширување** и нов Механизам за следење на напредокот. Целта ќе биде да во овој круг на проширување се зголеми ефикасноста на ветената, дополнителна поддршка од земјите – членки на ЕУ за Западен Балкан и да се обезбеди подобро функционирање на системот од услови барани од ЕУ, посебно во однос на владеењето на правото. Се очекува претстојните две Председателства на ЕУ од регионот, Бугарија и на Австрија – **да обезбедат критично важен период на поволна можност за дискутирање на пристапувањето**. Истовремено, буџетот на ЕУ за следниот финансиски период (2020-2027 г.) би дал дополнителни индикации, за тоа дали и како би се постигнало едно вакво проширување.

Локалните политички елити од Западен Балкан, јасно ставија до знаење дека сакаат **брзо проширување со помалку услови**, вклучително и во напорите за владеење на правото и антикорупцијата. Во повеќе јавни изјави на крајот на 2017 г. политички лидери од сите земји од регионот на Западен Балкан ја споделија **загриженоста за „двојните“ или „построги“ стандарди** спрема нивните земји, во споредба со предходните кругови на проширување. Тие јасно го наведоа и ризикот да биде избран друг модел, како тој на Кина, Русија или Турција, во случај ако нема јасен пат кон членството во ЕУ. Ова го покажува како недостатокот на желба да се преземе отговорност за стратешката ориентација на нивните земји, така и **нестабилноста на институциите** кои лесно може да бидат заробени и опкружени со приватни, вклучувајќи и странски интереси.

Западниот Балкан треба **да учествува во многу подлабока и поширока регионална соработка**, за да помогне во оправданоста и да се задржи инерцијата во обезбедување на поголема европска поддршка. Владите ќе треба недвосмислено да покажат дека се постигнати видлив напредок и конкретни резултати во сферата на антикорупција, доброто управување и владеење на правото, за да добијаат достап и да успеат ефикасно да ја искористат зголемената поддршка на ЕУ. Ова може да се постигне само преку решителни активности, дистрибуирани преку платформи за сеопфатна соработка, обединувачки национални влади, регионални иницијативи, активни лица од Европа и организации на граѓанското општество.

Доброто управување и борбата против корупцијата се и треба да останат централни приоритети во сите области на реформата за да се обезбеди стабилен економски развој во регионот. Поконкретно, воведувањето на механизми во кои има доверба за справување со корупцијата во високите нивоа на власта, заедно со континуираната техничка помош за намалување на системската административна корупција. **Учеството на граѓанското општество продолжува да биде клучно** за постигнување одржлив напредок во антикорупцијата. Принциплите на локалните иницијативи, наменското финансирање и независното делување на граѓанското општество треба да се вклопат поубедливо во главните национални, регионални и европски иницијативи за развој и интеграција на Западниот Балкан.

Во својството на лидер на промените во регионот, ЕУ **треба да создаде повеќе инструменти на политиките прилагодени на специфичните услови и да работи директно со локалните групи на граѓанското општество**, со цел на поефикасна борба против корупцијата. Тоа бара **да се вложи нова енергија во регионалните иницијативи**. Неколку такви иницијативи, како Регионалната антикорупциска иницијатива (РАИ) и Регионалниот совет за соработка (РСС), кои обезбедуваат добра платформа за развој и соработка, ќе мора да бидат зајакнати, проширени и нивниот модел да биде распространет пошироко.

Заедно со подобрувањето на техничкиот капацитет и реструктурирањето на административните рамки, ЕУ треба да се насочи кон **уште поголема посветеност и интеракција на политичко ниво**. Создавањето на цврста политичка волја во регионот треба да започне со усогласувањето на агендата на повеќето заинтересирани учесници во процесот, од страна на ЕУ, вклучувајќи ги Генералните дирекции на ЕУ, локалните делегации на ЕУ, Европската служба за надворешни работи, министрите за надворешни работи на земјите членки, здруженијата на политичките партии на ниво на ЕУ и Европскиот парламент, кои ќе се договорот за заедничка агенда за подобро управување со цел интегрирање на регионот во ЕУ.

Ефективната судска борба со корупцијата на високите нивоа на власта е единствениот начин да се даде силен и јасен знак за тоа дека во Западен Балкан нема толеранција кон корупцијата. Јасно е дека тоа е многу висока политичка цена која се бара од оние кои најверојатно ќе седнат на преговарачката маса. Затоа, од клучно значење е ЕУ да не го олабавува политичкиот притисок и истовремено да настојува да продолжат напорите во насока на поделба на власта, демократизацијата и демонополитизацијата на Западен Балкан.

Заедно со тоа, **антикорупциските напори треба да се фокусираат на деталите на нивото на јавните организации**, за да се види каков е квалитетот на примена на бројните, официјално прифатени антикорупциски политики и планови и да се затворат пропустите во примената и нивната ефикасност.

Овој стремеж кон подобро управување, минува преку обезбедување на независно оценување, ефикасна соработка, подобри резултати во функционирањето на институциите и што е најважно – постигнување на видливи резултати во борбата против корупцијата.

Неопходно е да на национално и регионално ниво се воведат **независен механизам за мониторинг на корупцијата и на борбата против корупцијата**, за да се обезбедат веродостојни податоци и анализи и да се интегрираат како дијагностиката на корупцијата, така и оценувањето на антикорупциската политика. Механизмот треба да се спроведе преку национални и/или регионални организации и мрежи на граѓанското општество, независни од националните влади.

Supported by

This website is funded by the European Union. A project implemented by a consortium led by the Macedonian Center for International Cooperation.

Navigation

[History](#)
[Events and News](#)
[Publications](#)
[News from Partners](#)
[Multimedia](#)
[Resources](#)
[Quotable](#)
[Charticle](#)

Executive Secretariat

Macedonian Center for International Cooperation
PO Box 55 st. "Nikola Parapunov" bb
Skopje, Macedonia
Tel: +389 2 3065 381
Fax: +389 2 3065 298

Knowledge and Outreach

Center for the Study of Democracy
5 Alexander Zhendov Str.
1113 Sofia, Bulgaria
Tel: +359 2 971 3000
Fax: +359 2 971 2233
Email: seldi@online.bg

Stay Updated

Full name:

Institution/Organization:

Country:

Your E-mail*:

[Subscribe](#)

[unsubscribe](#)

2015 © Copyright Seldi.net.
All Rights Reserved.